

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Sárvár, Bajti erdőrészlet

Utoljára módosítva: 2013-11-08 20:33:48

Megye: Vas

Községhatár: Sárvár

A terület kiterjedése: 115 hektár

Védetté nyilvánítás év: 2007

GPS koordináták: EOV: 493411; 217356

Felmérést végző személy(ek) neve: Gyöngyössy Péter

E-mail címe(k): kerekerdo@invitel.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

Az un. Bajti-erdőtömb képezi a terület jogilag védett területét (egy hrsz-on nyilvántartott állami erdőterület). Valójában a szándék és a gyakorlat is az erdőtömb északi felén található két erdőrészletre a Sárvár 24B és 24C erdőrészletre irányul. A terület a 84. sz főútról közelíthető meg, Sárvár térségét elhagyva a Nádasdy Rába-híd után Ostffyasszonyfa felé északkeleti irányba kell egy mellékútra letérni. Az első balra ívelő enyhe kanyarban található az a kavicsozott erdészeti út, mely észak-északnyugat felé halad (balra kell lekanyarodni). Az út először mezőgazdasági területen halad át, elhalad egy romos major mellett, majd hosszan halad az erdőtömb nyugati oldalán. Jobbról az erdő, balról pedig bekerített erdészeti (ERTI) kísérleti területek találhatók. Mintegy 2.3 km-t haladunk az erdészeti úton, egészen addig míg a bekerített terület északi végénél az út élesen nyugat-északnyugatra fordul. Itt található négyszög (közel téglalap) alakú érintett erdőrészletek délnyugati csücske. Északról mezőgazdasági terület a többi oldalról fiatalabb erdők határolják.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):

Az un. Bajti-erdőtömb képezi a terület jogilag védett területét (egy hrsz-on nyilvántartott állami erdőterület). Valójában a szándék és a gyakorlat is az erdőtömb északi felén található két erdőrészletre a Sárvár 24B és 24C erdőrészletre irányul, melyek együttes területe 21,3 ha. A Rába innen alig 200 m-re nyugatra folyik, a terület a Rába jobbparti árterén található. A Rába tulsó partján a Szatmár erdőt találjuk. Sárvár külterületi részén, az Ostffyasszonyfára tartó útról leágazva, a bajti erdészeti csemetekert (ERTI Kísérleti Telep) mellett (Sarolta-majori Berek) található, egy viszonylag nagyobb kiterjedésű, kevert állományú gyertyános-kocsányos tölgyes és keményfa ligeterdő maradvány számos, hatalmas kocsányos tölgy (*Quercus robur*) egyeddel. A 24-25 db., kb. 190-200 éves kocsányos tölgy egyed a Rába-ártér kocsányos tölgy erdeinek utolsó hírmondója közé tartozik. A legnagyobb egyed 24 méter magas és 640 cm törzskerületű. Az óriási egyedek nagy része már elpusztult, lábon száradva áll, vagy a tartós esőzések után felázott talajból egy heves szélvihar kidöntötte. A nagy számú, matuzsálemi kort megérett idős tölgyek miatt a területet 1981-ben 21,6 hektáros kiterjedésben a Megyei Tanács helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánította. A területet korábban legelőerdőként használták, ahol az idős tölgyegyedek szabálytalanul, szétszórva álltak és a legelő állatok számára nyújtottak deleléskor árnyéket. Az idős fákat tisztelet övezte, „banyafának” nevezték és

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

évszázadokon át megőrizték a kivágástól. Az állattartás a térségben is évszázadokon át a fő megélhetési források közé tartozott. Mivel a környéken a legelőterület kevésnek bizonyult, ezért az – erdőirtások mellett – állatokat az erdőbe is behajtották. Az erdő ligetes szerkezetének mesterséges kialakítása után már a legelő állatok gondoskodtak annak fenntartásáról. Az erdei legelő azonban csak akkor termelt a legeltetés számára elegendő mennyiségű fűvet, ha kellően ligetes volt. A rendszeres legelésnek, taposásnak jelentős erdőfelújulást gátló hatása volt, mivel a legelést nehezen viselő újulat visszaszorult. A laza záródású állományoknál ill. a magányos egyedeknél a makktermés gazdagabb és rendszeresebb volt. A terület korábbi, legelőerdő jellegét igazolja az állomány korcsoport szerinti megoszlása. Az idős tölgyek 200 évnél is idősebbek lehetnek az erdőben utánuk következő legidősebb fáknál. További bizonyíték, hogy az idős tölgyek a törzsüknél kezdve ágasak, amely szabadállásban való növekedést feltételez. A legeltetés felhagyása után az üde élőhelynek megfelelő keményfaliget erdő, a szárazabb hátagon gyertyános-hársas verődött fel az idős tölgyegyedek köré. Jelenleg ez a kevert, másodlagos cönoszisztematikailag nehezen besorolható erdő látható. Legszebb látványt tavasszal nyújtja az erdő, amikor a talaj felszínét teljesen virágba borítják a kora tavaszi évelők. Legnagyobb számban a hóvirág (*Galanthus nivalis*), a csillagvirág (*Scilla vindobonensis*), berki és bogláros szellőrózsa (*Anemone nemorosa*, *A. ranunculoides*), sárga tyúktaréj (*Gagea lutea*) és a tüdőfű (*Pulmonaria officinalis*) virítanak, de kisebb csoportokban megjelennek a galambvirág (*Isopyrum thalictroides*), a kapotnyak (*Asarum europeum*), odvas és ujjas keltike (*Coridalis cava*, *C. solida*) virágai is. Jelenleg természetvédelmi rendeltetésnek megfelelő erdészeti kezelés valósul meg. Az erdészeti beavatkozások híján a természetes erdődinamikai folyamatok (lékesedés, szukcessziós folyamatok) zavartalanul játszódhatnak le. Még egészségügyi vágás sem történik, az idős beteg, elszáradt és kidőlt fák a helyükön maradnak. Ez a folyamat a természetes erdei életközösségek számára nélkülözhetetlen. Az erdőrézlet felszíne nem egyenletes, egykorábban lefűződött Rába-holtág kiszáradt medre kanyarog az erdőn keresztül. A tölgyek jelentős része ennek az egykori medermaradványnak a partján található. A területnek különleges hangulatot kölcsönöz a középkorú ártéri erdőben itt-ott előbukkanó famatuzsálemek látványa. Ezek között még akad élő egyed, de többségük lassan korhadó álló torzó, vagy gyökerestől kifordult mesebeli fekvő faóriás. Az erdő nem homogén. A felszín az egykori medermaradványok mentén hullámos. A magasabb részeken gyertyánosabb foltok láthatók. A felmérés idején (2013. augusztus) az aljnövényzetet a foltos árvacsalán, az erdei tisztessű, és az erdei varázslófű uralta. Aggasztó, több helyen a bálványfa terjedése, melynek a jelek szerint ideális feltételeket teremtenek a kidőlt famatuzsálemek nyomán keletkező lékek. A szegélyekben az akác is megtalálható. Az erdőtömb állami tulajdon, a Szombathelyi Erdészeti Zrt kezelésében van. Felhasznált források: 1.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) 2.) Dr. Kulcsár László: Sárvár város közigazgatási területén található természeti értékek ismertetése; Javaslat helyi természetvédelmi rendelet alkotásához; Sárvár, 2005. (kézirat)

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

100 % Erdő

% Gyep

% Cserjés

% Vizes terület

% Egyéb

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
J6 Keményfás ártéri erdők (zömében) K1a; Gyertyános kocsányos tölgyes (foltokban)

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Erdészeti tevékenység

Egyéb típus: illegális szemétkerítés

Jellemzők, intenzitás: jelenleg nem láthatók erdészeti munkák nyomai

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Őrzés,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özőnfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű:

Gyalogakác:

Bálványfa ("ecetfa"): Sok

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Igen

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

három oldalról hasonló, de fiatal erdő veszi körül

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - Rába és a Csörnök-völgy N2000 terület

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámmal kell megadni)

hóvirág (*Galanthus nivalis*), több tízezer tő csillagvirág (*Scilla vindobonensis*), több száz tő

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*) Barna varangy (*Bufo bufo*) Erdei béka (*Rana dalmatina*) Leveli béka (*Hyla arborea*) Fűrge gyík (*Lacerta agilis*) Lábatlan gyík (*Anguis fragilis*) Vízisikló (*Natrix natrix*) Erdei sikló (*Elaphe longissima*) karvaly (*Accipiter nisus*) héja (*Accipiter gentilis*) Egerészölyv (*Buteo buteo*) Holló (*Corvus corax*) Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) Zöld küllő (*Picus viridis*) Hamvas küllő (*Picus canus*) Fekete harkály (*Dryocopus martius*) Rövidkarmú fakusz (*Certhia brachydactyla*) Nyaktekercs (*Jynx torquilla*) Énekes rigó (*Turdus philomelos*) Fekete rigó (*Turdus merula*) Vörösbecg (*Erithacus rubecula*) Csuszka (*Sitta europaea*) Erdei pinty (*Fringilla coelebs*) Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*) Széncinege (*Parus major*) Barátcinege (*Parus palustris*) Berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*) Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) Csilpcsalpfűzike (*Phylloscopus collybita*) Mókusz (*Sciurus vulgaris*) Vakond (*Talpa europaea*) stb.

5. Egyéb észrevétel

Felhasznált források: 1.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Órségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) 2.) Dr. Kulcsár László: Sárvár város közigazgatási területén található természeti értékek ismertetése; Javaslat helyi természetvédelmi rendelet alkotásához; Sárvár, 2005. (kézirat) Felhasznált térképi források: 1.) www.vasteir.hu (Vas Megyei Térinformatikai Rendszer) 2.) <http://erdoterkep.nebih.gov.hu/> (Nyilvános interaktív erdőtérkép a NEBIH honlapján)